

Uttalelse fra Nordland Bonde- & Småbrukarlag: Utkast til forskrift om rovvilterstatning for husdyr og tamrein.

Det må stilles et par grunnleggende spørsmål ved en erstatningsordning der en risikoerstatning er et av hovedelementene: Hvor treffsikker vil en risikoerstatning bli, og hvilke virkninger vil den ha for beitebruk og for konfliktnivå mellom beitebruk og rovvilt?

Praktisk erfaring viser at tap og skader som skyldes rovvilt kan variere svært innenfor et beiteområde. Vi kjenner tilfeller der tap av lam varierer fra 0 til 40% mellom nabobruk som slipper sauene i det samme beitet. Det kan heller ikke sies å være noen proporsjonal sammenheng mellom forekomst av rovdyr og tap av husdyr og tamrein.

Vår vurdering er at en risikoerstatning ikke kan gi noe rimelig forhold mellom tap og erstatning.

Slik vi leser utkastet til forskrift skal erstatning for dokumenterte og udokumenterte tap supplere risikoerstatning for å gi rett erstatning for reelle tap. Det er vanskelig å se at en risikobasert erstatning vil være noe framskritt, når den må suppleres med den ordningen vi allerede har.

Vi leser også i utkastet en skjerpelse av kravene til forebyggende tiltak fra beitebrukernes side, og en utvidelse av viltforvaltningens mulighet til å avslå erstatning. Det ligger dermed nær å frykte at innføring av risikoerstatning vil fungere som statens "frikjøp" fra virkningene av rovviltpolitikken, mens problemene og kostnadene overlates til brukerne i enda større omfang enn før.

En åpenbar virkning av forhåndsutbetalt risikoerstatning vil være at bruk som beiter med sau tyr til det sikreste forebyggende tiltaket for å redusere tap: Å begrense beiting i utmark til et minimum. Risikoerstatning blir dermed en ny ordning for å få sauen vekk fra utmarka, og slik er den vel også ment.

Vi kommer her til et nytt spørsmål: Hva skal være minimum beitetid i utmark for at et bruk skal ha rett til risikoerstatning?

Dokumentert forekomst av rovdyr.

Vi minner om at det alltid vil herske tvil om forekomsten av rovdyr i et beiteområde, og at det i denne tvilen ligger kilder til konflikt mellom beitebrukere og viltforvaltning. I kommentarene til forskriftsutkastet er det presisert at "dokumentert forekomst" betyr at forekomsten er "godkjent dokumentert" gjennom Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt, eller av SNO. Slike dokumentasjonskrav virker provoserende i de tilfellene der folk vet at det finnes "udokumenterte" rovdyr i beitet.

Vi nevner til slutt to forhold som omtales i utkastet til forskrift.

For driftsenheter med sau og rein knyttes retten til erstatning til næringsdrift av en viss størrelse, samt andre kriterier. Vi finner det både urimelig og provoserende at f.eks et bruk med sau som ligger like under omsetningsgrensen for produksjonstillegg ikke har krav på erstatning, mens tilsvarende krav ikke stilles når tapet gjelder hest eller hund. Hva er logikken og rettferdigheten i dette?

I høringsbrevet står det at "...ny erstatningsordning skal utformes innenfor den økonomiske rammen av dagens erstatningsordning til husdyr og tamrein". Dette må bety at en setter til side det mål at driftsenheter med husdyr og tamrein skal få erstattet sitt økonomiske tap forårsaket av rovdyr, og at eventuell økning av tap i landet må bæres av beitebrukerne. Det lover ikke godt.

På dette grunnlag anbefaler Nordland Bonde og Småbrukarlag at Lansbruks- og Matdepartementet sender saken tilbake til Stortinget og ber om at risikoerstatning blir tatt ut av forskriften, og at det lages ei forskrift som dekker de reelle tapene sau –og tamreinbrukene har pga rovvilt. Det er ikke manglende ettersyn som er årsaken til rovdyrtapene, men stadig økende rovdyrstammer.